

2553

ՈՒՐ-ՊԱՏՄԱԿԱՆ ԹԱՆԳԱՐԱՆ
ԿԱՆ ՍԵՎՏՈՐ
ГОРИЧЕСКИЙ МУЗЕЙ С.С.Р. АРМЕНИИ
НЫЙ СЕКТОР

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ Ա.Խ.Հ. ԿԵՐԴԱՐՎԵՍՏԸ ՏԱՍՆԸՄԵԿ ՏԱՐՈՒՄ

ՅՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻ
ԿԱՏԱԼՈԳ

ИЗОБРАЗИТЕЛЬНОЕ
ИСКУССТВО
С.С.Р. АРМЕНИИ
ЗА 11 ЛЕТ

КАТАЛОГ ВЫСТАВКИ

ՅԵՐԵՎԱՆ
ՔՐԻՎԱՆԻ
1 • 9 • 3 • 1

75
4-82

29 MAY 2013

21 OCT 2010

ՀԱՅԿԱՍՏԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՆԻՍՏԱԿԱՆ ԳՐԱԴԱՐԱՆ

75

uy.

4-8226

ԿԵՂԱՐՎԵՍՏԱԿԱՆ ՍԵԿՏՈՐ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՍԽՀ
ԿԵՂԱՐՎԵՍՏ
ՏԱՍՆՈՒՄԵԿ ՏԱՐՈՒՄ

351 38 2046

ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԵՍԻ

ԿԱՏԱԼՈԳ

Այն դեռ-յթը, թե կերպարվեստը մեր յերկրի սոցիալատական շինարարության և ռեկոնստրուկցիայի ընդհանուր Ֆրոնտում ամենից ավելի հետ մնացած մասն է կաղմում, վոր նա դեռևս բավականին թույլ ձև-վով է պատկերացնում կամ աշխատում պատկերացնել այն խոշոր նվաճումները, վորոնք տեղի յեն ունենում մեր կյանքի բոլոր բնադավառներում, այդ դեռ-յթն աշխարհն ակներև է, վոր հաղիվ թե կարիք կա ապացուցելու:

«ՀՍՍՀ-ի կերպարվեստը Հայաստանի խորհրդայնացման 11-րդ տարում» ցուցահանդեսը, վոր կաղմակերպել է Հայաստանի Կուլտուր-Պատմական թանգարանի Գեղարվեստական սեկտորը, Պրոլետարական Արվեստագետների Ասոցիացիայի և ՀՀՍՄ-ի և նրա յերիս սեկցիայի ու անհատ նկարիչների հետ միասին, ծառայում է դրան ապացուցյ: Բայց դրա հետ միասին տրվյալ ցուցահանդեսի նույնիսկ հարեանցի դիտումը վկայում է, վոր այդ հետամնաց մասում տեղի յեն ունեցել նկատելի փոփոխություններ: Վորպեսզի ընդգծենք ու ցույց տանք զարգացման այն ուղին, վորով անցել է կերպարվեստը մեզնում 11 տարվա ընթացքում, տրվյալ ցուցահանդեսի նյութերը բաժանված են՝ վոչ թե ըստ ցուցահանդեսին մասնակցող առանձին նկարիչներին, ինչպես այդ ընդունված է անել սովորական հաշվետու ցուցահանդեսներում, այլ՝ ըստ ժամանակաշրջանների, համաձայն յերկրի զարգացման ընդհանուր ետապների: Այդպիսի բաժանումների կամ մասերի թիվը ցուցահանդեսում չորս է:

Առաջին մասը—սկզբականը ընդգրկում է գլխա-

վորապես Հայաստանի խորհրդայնացման առաջին տարիները՝ 1921—22 թ.:

Յերրորդը՝ վերականգնման շրջանը՝ 1923—27 թ.: Յերրորդը՝ վերակառուցման շրջանը՝ 1928—30 թ.: Չորրորդը—բաղկացած է ներկա 1931 թ. հնդամյակի յերրորդ վճռական տարվա դործերից:

Հիշյալ ժամանակաշրջանների բաժանումը, իհարկե, ընդհանուր որիյենտիր նշանակություն ունի, վոր յնորոչ է ամբողջ տվյալ շրջանի համար, այդ պատճառով էլ առանձին դեպքերում այս կամ այն դործերը չեն դուգարդիսում ժամանակադրական տվյալներին և չեղ-փում են այս կամ այն կողմը:

Այդպիսի անհամապատասխան դործեր ամենից ավելի պատահում են առաջին մասում, ուր գետնդված են 18—20 թվականներին և նույնիսկ էլ ավելի վաղ ժամանակների մերարերող դործեր:

ՍԿԶԲՆԱԿԱՆ ՇՐՋԱՆ
1927—22 թ. թ.

Նոյեմբերյան հեղափոխությունը Հայաստանում, վերջնականորով հայ բուրժուազիայի իշխանությունը և հաստատելով պրոլետարիատի գերիշխանություն, իբրև ժառանգություն անցյալից, ստացավ ղեկավարեցապես բուրժուական նախնադրական և ֆորմալիստական արվեստ:

Այդ արվեստը կանոնադրաբար պրոլետարական հեղափոխության հանդեպ թշնամական դիրքերում, վերաբերա հայ բուրժուազիայի բեկեցիկն արվեստը:

Հայ բուրժուազիայի և նրա կուսակցության՝ Դաշնակցության քաղաքականության շնորհիվ ավերված յերկիրը, սովը, գաղթը ներշնչել էին նկարիչներին մեծ մասին մոռալ և միաթիկ տրամադրություններ:

Այդ չբնական նկարիչների համար բնորոշ են դուրձ դույները, գիշեր, ավերակներ, մշուշ և տխրություն: Նկարիչների մեջ դեռևս ուժեղ են աղաքային տենդենցները. պրոլետարական գերիշխանության նրանք նայում են թեքահասակներին, վրդիմեջ լսվ չեն սպասում նրանից:

Հին հայկական վրձն ուստապրաքիայի փորձերը և աղաքական հերոսաբանությունը դեռևս արվեստի հիմնական տենդենցներից են: Արվեստագետներին մի մասը, ժխտելով արվեստի իդեոլոգիական նշանակությունը, շարունակում է բուրժուական ֆորմալիստական արվեստը՝ առաջ տանելով «Արվեստը արվեստի համար» նշանաբանը:

Այդ—չբնական միայն «Արվեստի արվեստ» և քաղաքական կարիկատության և անդրադառնում որվա քաղաքական խնդիրներին, առեղծելով դասակարգային ուղղվածություն անեցող արվեստի առաջին սաղթերը:

ՏԱՐԱԳՐՈՍ

1-2. Գորգի նմուշներ.

2. ԿՈՋՈՑԱՆ.

3. Սատունցի Դավիթ.

4. Անիի ավերակները.

5. Հոյեթական հերոսիկա.

6. Պարսկուհի.

7. Հայկական մոտիվ.

8. Աշուն.

9-10. Դաշնակների փախուստը.

11. Թալիսի դաշարան.

12. Շունը ձաղերով.

13. Դարման կրողները.

ՅԵ. ԹԱԴԵՎՈՍԱՆ.

14. Ասլան աղա.

15. Հովիվը.

16. Հովերգություն.

17. Հին տշխարհի անսիլը.

Ս. ԹԱՐՅԱՆ.

18. Գաղթականներ.

19. Մատկարաղ.

20. Անցյալից Լաբլո.

Փ. ԹԵՐԼԵՄԵՋՅԱՆ.

21. Պատերազմի արհալիքները.

Ս. ԱՌԱԳԵԼՅԱՆ.

22. Մոլորած դարուն.

23. Ուխտագրողները Սեփանում.

24. Նաբիդ.

25. Աղոթք.

26. Այգում.

27. Տոտիլորություն թատրոնում.

28. Գիշեր Սեփան կղզում.

29. Աստղագագաղ գիշեր.

Մ. ՍԱՐՅԱՆ

30. Աչոտ Հովհաննիսյանի պորտրեն.

Գ. ԳՅՈՒՐՋՅԱՆ.

31. Ճորոխի պեյզաժ.

32. Պեյզաժ վերջալուսից հետո.

33. Նատուր մորտ.

34. Մթնշաղ.

Վ. ԱՆԻԿՅԱՆ.

35. Զանգվի ափին.

36. Եռյուզ.

Վ. ԳԱՅՖԵՃՅԱՆ.

37. Աբասթուման.

38. Պարտեզում.

39. Վաղ գարնան.

40. Սենյակի ներսում.

41. Գունային կոմպոզիցիա.

42. Ճապոնական վարդեր.

43. Տոն որ.

44. Պեյզաժ.

ՎԵՐԱԿԱՌՈՒՑՄԱՆ ՇՐՋԱՆ

1923—27 թ.

Բուրժուազիայի իշխանությունից մնացած արյու-
նոտ վերքերի բուժումը պահանջում են բանվոր դասա-
կարգի և աշխատավոր գյուղացիության ուժերի անո-
թինակ լարում. պրոլետարիատը սկսում է հյուժված
յերի տնտեսական վերակառուցման գործը:

Խորհրդային իշխանության պլատֆորմայի վրա
կանգնած մանր-բուրժուական արվեստագետ ին-
տելիգենցիայի մի մասը լցվում է նոր ամելի կենսու-
րախ տրամադրություններով: Կերպարվեստում այդ
տրամադրությունների արտահայտությունը մենք տես-
նում ենք ամելի պայծառ գույների մեջ: Սակայն ադ-
դասիրական տենդենցները նկարիչների մեջ գեռևս գո-
րեղ են. նկարների կենտրոնական սյուժեն՝ Հայաստա-
նի պեյզաժն է: Սկզբում այդ պեյզաժը անմարդարնակ
է: Հետզհետե դյուզը և աշխատավոր դյուղացին դառ-
նում են նկարների կենտրոնական ոբյեկտը:

Իդեալացվում է հին դյուզը իր հնագույն նահապե-
տական նիստ ու կացով: Ընդհանուրում այդ շրջանը
իդեալիստական աշխարհահայացքի արդյունքն է, նրա
գլխավոր թեմատիկան մնում է ինտիմ պեյզաժը, պոր-
տրեն, մեռած բնությունը, ինտերիորը (սենյակի ներ-
քը): Այսպիսով նա շարունակում է բուրժուական ֆոր-
մալիզմը և եստեսիլիզմը քողարկված ձևով: Քաղաքա-
կան խնդիրները, հասարակական շրջապատը մնում են
նրա շրջանակներից դուրս:

Պրոլետարիատի իդեոլոգիան, նրա հեղափոխու-
թյունը, նրա առաջ դրված հոյակապ խնդիրները, նրա
նախնականները և հաղթանակները նաբիչը չի տեսնում:

Մ. ԱՐՈՒՏՁՅԱՆ

15. Նատյուր մորտ.

ՅԵ. ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ.

16. Աստղածաղիկներ.

16. Աստղածաղիկներ.

Վ. ԱՆԻԿՅԱՆ.

47. Սեվ սալորներ.

48. Նատյուր մորտ.

49. Վաղահաս դեղձեր.

Գ. ԳՅՈՒՐՋՅԱՆ

50. Նատյուր մորտ.

Ս. ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ.

51. Նկարչի կնոջ պորտրեն.

52. Նկարչի քրոջ պորտրեն.

53. Նկարչի զոքանչի պորտրեն.

54. Ինքնանկար.

55. Գուլպա դորժող կին.

56. Վասիլը.

57. Ետյուղ.

Վ. ԱՆԻԿՅԱՆ.

58. Արարատ.

59. Գետաուր, Լեյուր.

60. Ալան դյուղի մոտերքը (Արաղամ).

Վ. ԳԱՅՖԵՃՅԱՆ.

61. Կալոդներ.

62. Յերևանը դարնան.

Գ. ԳՅՈՒՐՋՅԱՆ

63-65. Ծաղկածորի պեյզաժ.

66. Մաքրավանք.

67-69. Կալ.

70. Արդվին.

71. Հաց են թխում.

72. Յերենովիտ. նախահանդիսոր.

73. Սեփան, Ետյուղ.

74. Զրոչք.

Ս. ԱՌԱԲԵԼՅԱՆ.

70. Ծաղկող դարուն.

76. Ետյուղ.

77. Սեփան Լյոնին.

78-79. Ետյուղներ.

80. Ծաղկած դարուն.

81. Փշառի ծառ.

82. Բակուժ.

83. Կալ.

Հ. ԿՈՋՈՅԱՆ.

84. Աշուն.

85-90. Հազարան բյուլբյուլի իլլյուստրացիաներ.

91. Խորհրդային Հայաստան:

92-93. Ետյուղներ.

Մ. ՍԱՐՅԱՆ.

94. Արաղամ.

95-97. Ետյուղներ.

98. Իմ բակը.

99. Արևոտ պեյզաժ.

100. Հայաստան.

Ս. ԹԱՐՅԱՆ

101. Վ. Խոճաբեկյան.

Մ. ԱՐՈՒՏՁՅԱՆ

102. Զարե. պլակատի եզրիկ.

103. Մարտի 8-ը պլակատի եզրիկ.

104. Թեմզայի պորտրեն.

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ.

105. Ճարտարապետ Թ. Թորոմանյան.

Հաջող կերպով ավարտելով վերականգնման շրջանը, Խորհրդային Միութիւնը անցնում է սոցիալիստական տնտեսական ֆունդամենտի կառուցմանը:

Հաղթահարելով դասակարգային թշնամու վրձադրութիւնը, պրոլետարիատը սկսում է ինդուստրիայի և գյուղատնտեսութեան սոցիալիստական վերակառուցումը:

Քաղաքի և գյուղի կապիտալիստական տարրերի դեմ սկսած դրոհի և դրա շնորհիվ ուժեղացած դասակարգային պայքարը, սոցիալիստական շինարարութեան և կոլտուրական հեղափոխութեան անող թափը, որա հետ միասին նկարչական յերիտասարդ-ուժերի առաջ գալը, խորացնում են արվեստագետների շարքերում սկսված դիֆերենցիացիան:

Նկարիչների առաջավոր մասը միճուկանորեն բեկվում է դեպի հեղատիտական թեմատիկան: Կադմիում են ուղղեկցային ՀՀԱՄ-ը Ռ.Մ. Անթ-ը, վորոնք պայքար են սկսում հեղափոխական արվեստի համար:

Սակայն այդ շրջանի համար բնորոշ է ինդուստրիալ պեյզաժը, վորտեղ շինարարութիւնը պատկերացվում է առանց նրա սոցիալիստական ելութեան, առանց մարդու, իբրև լուի տեխնիկա: Հասարակութեան յերևուցթների պատկերացման մեջ նկարիչները անտես են անում նրանց մեջ դասակարգային պայքարը, ընկնում են մանր բուրժուական ուժանտիկայի կամ պասսիվ ընդորինակման մեջ, սահում են յերևուցթների վրայով, չկարողանալով բմբռնել և բացել նրանց մատերիալիստական դիալեկտիկական ելութիւնը:

Դանդաղկոտութիւնը, պասսիվութիւնը, սխեմատիզմը դեռևս արվեստի բնորոշ հատկութիւններն են այդ շրջանի համար:

Կերպարվեստը հետ է մնում իր տեմպերով:

Մ. ՍԱՐՅԱՆ.

106. Ս. Բունիաթյանի պորտրեն.
107. Նկարիչ Աղաջանյանի պորտրեն.
108. Նկարչի յերեխաները.
109. Աշունը Յերևանում.
110. Յերևանյան տեսարան.
111. Տոն որ Յերևանում.
112. Նատյուր մորտ յերեխաներով.
113. Լիպցե անոդներ.
114. Արդնի.
115. Ծաղկած ծիրաններ.
116. Գարուն.

Փ. ԹԵՐԼԵՄԵՋՅԱՆ.

117. Զորագն.
118. Գորիս.
119. Տաթևի վանքը.
120. 1920 թ. հայ-մարքը իր դափակը կձոնե կարմիր հոկտեմբերին.
121. Աշուն.

Ս. ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ.

122. Գեղարդ-տեխնիկումի պարտեզը.

Վ. ԱՆԻԿՅԱՆ.

123. Ավան դյուղ (Արագած).
124. Վոչխարներ աղբյուրի մոտ (Արագած).
125. Լքված այգի.
126. Ա. Իսահակյանի պորտրեն.
127. Ռ. Դրամբյանի պորտրեն.

Ա. ՍԱԳԻՆՅԱՆ.

128. Աղբյուրի մոտ.

Ռ. ԱԹԱՅԱՆ.

129. Կանացի դուլիս.
130. Դերասան Մ. Մանուկյանի դուլիսը.

Մ. ԱՐՈՒՏՁՅԱՆ

131. Նաբրոսկա.
132. Նկարիչ Կոչոյանի պորտրեն.
- 133-134. Եսքիզներ Բաջ Նաղարի.
- 134-136. Նաբրոսկաներ.
137. Որպիտեղաշվիլին համադրամարում.
- 138-142. Նաբրոսկաներ.
- 143-149. Նաբրոսկաներ թատրոնի և կինոյի համար:
- 150-152. Կոստյումների եսքիզներ «Արյունոտ առաքյալ և Ռաբբուրանի ժողովուրդները» պիեսայի:
153. Դիլիջանի պեյզաժ.
- 154-168. Բաջ Նաղար պիկետայի կոստյումի եսքիզները (մի հաար պակասում է).
- 169-180. Կարեկաստուրաներ «Կարմիր մոծակ»-ի համար.

Ա. ՂԱՐԻԲՅԱՆ

181. Ն. Զարյանի «Ռուչանի քարափ»-ի չապկանկարը.
182. Կոմյերիսական դրույներ, չապկանկար.
183. Ս. Շահումյան.
184. Յերեան. Զարաբխանա.
185. Ոչական.
186. Դերասան Վ. Փափաղյանը Ոթթեկյայի դերում.
187. Բազու. նավահանգիստ.
188. Բազու. Ելեքտրոպիծ.
189. Հեղափոխականներին տանում են զնդակահարելու.
190. Կախաղան.
191. Կարմիր բանակի դրոշմ.
192. Զրադացը Աղաշում.
193. Լենինգրադ. նավահանգիստ.
- 194-196. Նորքի ալգիներից.
197. Մանեսի ձուլարանի ընդհանուր տեսարանը.
198. Ալլահվերդի. պղնձաձուլարանը.

Ս. ԹԱՐՅԱՆ

- 199-200. Շամլուղի հանքերում.
- 200-201. Թատրոնական եսքիզներ.

ԱՐՄ. ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

202. Կոնսերվի գործարան.

Վ. ԳԱՅՅԵՃՅԱՆ

203. Բերքահավաք.
204. Հաց ևն թխում.
205. Հովտեմբերյան տնտեսաարտթյունը Յերե-
վանում.

Մ. ՍԱՐՅԱՆ

206. Խաղողաքաղ.

Ս. ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

207. Գեղջկուհին կուժով.

Գ. ԳՅՈՒՐՋՅԱՆ

208. Աղբյուրի մոտ.
209. Հալիական պեյզաժ.
210. Հետամնաց Աղարանը.
211. Հալիական դյուլ.
212. Աղարան պեյզաժ.

Ս. ԱՌԱԲԵԼՅԱՆ

213. Հին դյուլ.
214. Աղբյուրի մոտ.
215. Գյուղացու բակ.

Գ. ՖԵՐՄԱՆՅԱՆ

216. Մետաքսի գործարանում.

Հ. ԿՈՋՈՅԱՆ

217. Հունձ.
218. Զորադյուլ.
219. Կարճեվան.
220. Ռուսաց յեկեղեցու քանդումը.
221. Գառնի.
222. Որայում.
223. » (Վրանի մեջ).

Վ. ԳԱՅՖԵՃՅԱՆ.

224. Ապստամբություն.

Մ. ԱՐՈՒՏՅՅԱՆ

225. Սարուխանյանի սպանությունը.

Ս. ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ.

226-228. Աշխատանքներ Անի պեմյայից.

229. Ֆիզիկոլոգիայի համալսարան.

230. Կուլի.

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ.

231. Ա. Ասլամադյանի գլուխը.

ՍԱՎՈՅԱՆ.

233. Քաղաքացիական կռիվներից.

Շ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.

234. Քաղաքացիական կռիվներից.

235. Ընդհատակյա աշխատանք.

236. Սիրտակումբ.

237-241. Ծաղրանկարներ.

Ս. ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ.

242. Արտիկ տուն.

243. Պիոներները պատրաստվում են ցույցի.

244. 1929 թ. Կոլտնտեսությունների բամբակահատվածքը.

245. Կորչի չաղրան, Եսքիզ.

246. Կորչի չաղրան.

247. Պիոներները հովիվների մոտ.

Ս. ԹԱՐՅԱՆ.

248. Բանվորի գլուխը.

Ա. ՍԱՐԳՍՅԱՆ.

249. Միացյալ ճակատով.

250. Շինարարություն.

Փ. ԹԵՐԼԵՄԵՋՅԱՆ.

251. Ղափանի սղոնձարդյունաբերությունը.

252. Զուլարան.

Մ. ՍԱՐՅԱՆ.

253. Զորագետ.

Վ. ԳԱՅՖԵՃՅԱՆ.

254. Դեպոյում.

255. Գեղարդ-տեխնիկումի մեծագույն շտաբան ժինը.

256. Ալլահգիրդի.

257. Անճրեային գիշեր Լենինգրադում.

258. Դեպոյում.

Գ. ԳՅՈՒՐՋՅԱՆ

259. Զորագետի հիդրոկայանի կառուցումը.

260. Զորագետ. կառուցվող տեղաբնակ.

261. Շիր-Ջրանցի կառուցման աշխատանքները.

262. Զորագետ. բեռների պատրաստումը.

263. Զորագետ. աշխատանքը տուններում.

Վ. ԱՂԱՐԱՅՅԱՆ.

264. Արգինա կամուրջի կռիվը.

**ՎԵՐԱԿԱՍՈՒՅՄԱՆ ՇՐՋԱՆ ՀԵԳՍՄՅԱԿԻ
III-ՐՈՐԴ ՎՃՌԱԿԱՆ ՏԱՐԻՆ
1931 Ք.**

Մենք սովարտում ենք սոցիալիստական անառնոթյան Ֆունդամենտի կառուցումը. կապիտալիստական յերկրներում խորանում է համաշխարհային ճգնաժամը, դրա հանդեպ մեզ մոտ ծավալվում են սոցիալիստական ինդուստրիան և գյուղատնտեսությունը. մեկը մյուսի հետևելից դարձել յեն անցնում ինդուստրիայի դեպանները, չնորհիվ բանվոր կառավարչի և կոլտոզնիկ գյուղացիության նախադիման, աշխատանքի սոցիալիստական մեթոդներին, կոստիկություն մարած Լենինյան դժին—յերկու. Փրոնտի վրա պայքարի հիմունքով. այժմ մենք սովարտում ենք հնդամյակի յերրորդ միլիարդի տարին խոշոր հաղթանակներով:

«Լենինի դրոշմը մենք հաղթելիք հոկտեմբերյան կռիվներում: Լենինի դրոշմը մենք միլիարդի հաղթություններ ձեռք բերելից սոցիալիստական շինարարություն հաղթանակի համար տարվող պայքարում:

Այդ նույն դրոշմը մենք կհաղթենք ամբողջ աշխարհի պրոլետարական հեղափոխության մեջ:

Կեցցե Լենինի դժը» (Ստալին):

Կերպարվեստը մոտ է դնում նոր, ամբողջ բարձր ստեղծանքի վրա: Կազմվում է Պրոլետարական Արվեստագետների Ասոցիացիան, վորը պայքար տանելով բոլոր տեսակի և թշնամի ուղղությունների դեմ—հանուն Լենինի դժի կերպարվեստի բնագավառում, ստեղծելու յերրորդ պրոլետարական դասակարգային ուղղամիտություն ունեցող արվեստ:

Կազմելով սոցիալիստական արշավի մի ջոկատը, աստիճանաբար մեր «Ինտերնացիոնալ բոլշևիզմի» յարգային ձևով լողունդով, պայքար է տանելու սոցիալիզմի վերջնական հաղթանակի համար ամբողջ աշխարհում:

Ս. ԱՂԱՋԱՆՅԱՆ.

265. Ե. Տ. Գրիգորյանի պորտրեն.
266. Թեշիկ մանող կինը.
267. Պրոնեկա.
268. Ս. Տ. Ղեմսեղյանի պորտրեն.
269. Բանվոր.

ՇԱԲԱՐՅԱՆ.

270. Ինքնանկար.

Փ. ԹԵՐԼԵՄԵՋՅԱՆ.

271. Ալլահվերդի. պղնձաձուլարանը.
272. Զուլարան.
273. Պղնձարդյունաբերություն.
274. Բար ջարդող մեքենա.
275. Մեր նվաճումները. Արդի.
276. Գաղափարի հաղթական բնթայքը.
277. Նարդուսի պորտրեն.
278. Միլիարդի բանվոր.
279-85. Ալլահվերդու հարվածայինները.

Ս. ԹԱՐՅԱՆ.

- 286-87. Բամբակահատաք.

Վ. ԱՆԻԿՅԱՆ.

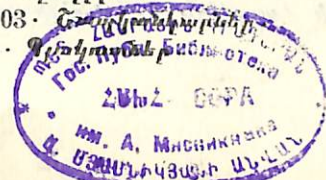
- 288-91. Հարվածայիններ.

Մ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ.

292. Հանքագործներ.
293. Արթիկ տուֆի բեռնախորում.
294. Արթիկ տուֆ.

Ա. ՂԱՐԻԲՅԱՆ.

295. Ս. Շահումյանի արձանի կառուցման աշխատանքները.
296. Դիլիջան ճանապարհը դեպի սանատորիա.
297. Քուրդիբան.
298-303. Զեյթունի յարկերը.
304-5. Զեյթունի յարկերը.

Կ. ՂԱԶԱՐՅԱՆ.

306. Ալլահվերդի հալոցքը գիշերը.
307. Ալլահվերդի աշխատանքը—կոնսկոստրի մոտ.
308. Վերջին հանոցքի ժամին.

Հ. ՊԵՏՐՈՍՈՎ.

309. Շինարարություն.
310. Զալոդ.

Հ. ԿՈՋՈՅԱՆ.

- 311-339. «Դուլիվերի ճանապարհորդությունը».
իլլյուստրացիաներ.
340. Հարվածախններ, եսքիդ.
341. Հ.Հ.Ա.Մ-ի նշան.
342. Նամակադրոշմ.
343. Գյուլս.

Ս. ԱՌԱՔԵԼՅԱՆ.

344. Ուժեղ կոլիսոզը ոգնում է հետամնաց կոլիսոզին.
345. Կուլակները խմեցնում են չքավորներին.
346. Կատարում են սլանը.
347. Յուր ղճոտկան տարին. միջակը անցավ կուլիսոզ.

Վ. ԱԽԻԿՅԱՆ.

348. Զանգուն Արդնիում.
349. Ժողտան կառուցման աշխատանքները.
350. Պրոպագանդիստներ (եսքիդ).
351. Քար կտրողները.
352. Դարբիններ.
353. Ավադի և խճի մեքենա.

ՅԵ. ԹԱԴԵՎՈՍՅԱՆ.

- 354-355. Անաստլած տնտեսության բանջարանացում.

ՄԻԱՆՍԱՐՅԱՆ.

356. Կարաֆիլի ժողովելը Ղարաքիլիսայում.

Ս. ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ.

357. Խնամենք մեր մանուկներին.
358. Գարնանացան.
359. Բամբակահալաք.
360. Զոկատ. եսքիդ.

Տ. ԽԱԶՎԱՆՔՅԱՆ.

361. Բոլորս զեպի տեխնիկան ուսումնասիրող բըլջներ (սլակատ).
362. Սայաթ Նովա (տիպոսագրեր).
363. Փորագցներ Լենինի յերկերի համար.
364. Ա. Վառուհի. «Խոսում է Ռադիո Ալժիրը» շապկանկար.
365. Խ. Հրաչյան «Շեփորներ»-ի շապկանկար.
366. Արաքսի «Զիմմի»-ի շապկանկար.

Ռ. ՊԵՏՐՈՍՈՎ.

367. Մ. Դարբինյան «Փոքրիկ կոմունար»-ի շապկանկար.

Մ. ԱՐՈՒՏՅԱՆ.

368. Լենինի ընտիր յերկերի վեցհատորյակի պլատի եսքիդ.

Գ. ԳՅՈՒՐՋՅԱՆ.

369. Զորադես. տոննելի աշխատանքները.
370. Գեղարդ-տեխնիկումի բրիգադը շեփաղկյալ գյուղում.

Մ. ՍԱՄՈՒԵԼ.

371. Յերթ (բառելեֆ).
372. Շախյորներ (բառելեֆներ).

Վ. ԳԱՅՖԵՃՅԱՆ.

373. Հանքափոր ուսանողների սմենան.
374. Ուսանողները^{III} բամբակի ֆրոնտում.
375. Նոր Յերեսներ.
376. Կուլակները հրդեհում են կոլիսոցիկները գուլթը.

377. Պղնձաճանձրի դառումը Այլաճվերդում—ուսումնողական բրիգադա.

Գ. ՖԵՐՄԱՆՅԱՆ.

378. Տեքստիլում.

379. Բամբակի շաքարցանը.

Մ. ԱՐՈՒՏՁՅԱՆ.

380. Մասուկերիտներ.

381. Դիլիջանի սեյդաժ.

ՎԱՐԴՊԱՏՐԻԿՅԱՆ.

382. Յերևանի շինարարությունը.

383. Ժողտան կառուցման աշխատանքներից.

384. Կարբիտ դործարանի արհեստանոց.

385. Յերթաթաղործներ արհեստանոցում.

Վ. ՇԱՔԱՐՅԱՆ.

386. Կնոջ դուրս.

Ա. ՂԱՐԻՔՅԱՆ.

387. Ավելի մեծ թվով կանաչը արվյուճաբերության մեջ (պլակատ).

388. Պաշարները լոտրոսի անտառության համար (պլակատ).

389. Բերինեյվի «25 տարի»-ի շապկանկար.

390. Մ. Արմենի «Յերևան»-ի շապկանկարը.

391. Ալադանի «Վերելքով»-ի շապկանկարը.

392. Տուրգենյևի ընտիր յերկերի շապկանկարը.

393. Նիկիֆորովի «Լապտերի մոտ»-ի շապկանկարը.

394. Մ. Չորյանի «Մի դիշեր անտառում»-ի շապկանկարը.

Մ. ՍԱՄՎԵԼ.

395. Եսքիզ բատելյեֆի համար, 1-ին վարիանտ.

396. Եսքիզ, 2-րդ վարիանտ.

397. Եսքիզ, 3-րդ վարիանտ.

398. Շախտյորներ, 1-ին վարիանտ.

399. Շախտյորներ, 2-րդ վարիանտ.

Ծ. ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ.

400. Հանքափորներ.

401. Լենդկարտի հարվածային բրիգադը.

402. Արտասահմանյան ցույց.

403. Գրչանկար.

404. Ձինաստանը մոնչում է.

405. Պահակներ.

406. Հանքափոր հերոս.

407. Սրարչաղ.

408. Ուլիդ և շեշտակի.

ՎԱՐԳԱՆՈՎ.

409. Կոլխոզնիկի № 19-20-ի, շապկիկ.

410. Գրչանկար.

Վ. ԹԵՐԶԻԲԱՇՅԱՆ.

411. Վի տարարությունը գյուղում.

Ա. ԶԻԼԻԳԱՐՅԱՆ.

412. Կոմսոմոլը անդրադիտության վերացման ֆրոնտում.

413-415. Եսքիզներ.

416. Ետյուզ.

Հ. ԿՈԶՈՅՄՆ.

417. Կոմունիստներին զննակահալումը Ձանդեղումում.

418. Կոմունիստներին զննակահալումը Ձանդեղումում, վարիանտ.

419. Ֆիգուրա.

420. Բանվորի տիպ.

421. Եսքիզ.

422. Զիափոր.

423-424. Եսքիզներ.

425. Զինը պատկերի համար.

426. Նախապատրաստական եսքիզ.

427. «Ախր» ընկերության գեղարվ.

428. Մայիս մեկի կառնալալի համար անդլապալ
կապիտալը Հնդկաստանում.

429. Վոչխարներ, եսքիդ.

ԿԱՐՃԻԿՅԱՆ

430. Ձորաղես.

431. Լեն-տեքստիլ.

432. Լեն-տեքստիլ (կոճայրան).

433. Ալլահվերդի ձուլարան, վերի մասը.

434. Ալլահվերդի ձուլարան.

Կ. ՏԻՐԱՏՈՒՐՅԱՆ

435. Կոմսոմոլ-դիմանկար.

ՍԱԴՈՅԱՆ.

436. Ֆունդամենտ.

437. Չարոյում. Ալլահվերդի.

Մ. ԹՈՎՄԱՍՅԱՆ.

438. Շախտյոր.

439. Ալլահվերդի, Սարտիրովկա.

440. Գեղարդ-տեխնիկումի արհեստանոցը.

441. Ալլահվերդի. Սարտիրովկա.

442. Ալլահվերդի. շախտում.

443. Աշխատանքից հետո.

444. Բերքահավաք.

445. Ալլահվերդի. Սարտիրովկա.

ԲԵՔԱՐՅԱՆ.

446. Գործադուլ.

447. Ձուլող.

448. Ալլահվերդի, մեքենայական բաժին.

449. Ձուլարանում.

450. Եսքիդ կառնալալի համար.

451. Շախտում.

452. Գալի գործարանը.

453. Ձուլարան.

454. Ալլահվերդի.

Ս. ՄՈՒՐԱԴՅԱՆ.

455-456. Կոլխոզ կալ.

457-459. Ալլահվերդի. ձուլարան.

460. Շախտյորներ.

461. Շախտեր.

462. Կարմիր Չինաստանի սոյաբոս.

ԳԱԼՍՏՅԱՆ.

463. Ատկատչիկներ.

464. Դեպի շախտ.

ԱԶԻԶՅԱՆ.

465. Ալլահվերդի, ձուլարանը.

466. Շախտում.

ՅԵՍԱՅԱՆ.

467. Պիոներ Զիմին.

468. Հեռքերով.

469. Պիոներական ռադմական խաղերի շապիկը.

ՍԻՄՈՆՅԱՆ.

470. Պիոներները ճամբարում.

471. Մայիս 1-ի տոնակատարությունը Նոր-Բայա-ղետում.

ՀՄ. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆ.

472. Բայլչեիկյան տեմպերով ծածկերը ճեղքվածք-ները.

473. Պիոներական լազեր.

474. Անդրադիտության վերացման ֆրոնտ.

475. Նոյեմբերի 29, պլակատ.

ԵԴ. ՍԱՐԳՍՅԱՆ

476. Բայլչեիկյան նոր կադրերի ղեկավարությամբ արագացնելը չինարարության տեմպերը.

477. «Կոլխոզարուն» (Փոռո վիմագրություն).

Հ. ԳԱՍՊԱՐՅԱՆ.

478. Հնդկամյակը չորս տարում.

479. Սոցիալիստական չինարարություն.

ԴԱՆՁՈՒ

180. Ի. Ստորանյութի համարը համապատասխանում է համարին

նկար.

481. Դաշնակցությունը լարակապի դերում,
ծաղրանկար.

482. Ն. Չարյանը մանկիկը ձեռքին, ծաղրանկար.

483. Ծաղրանկար.

Մ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ.

183-484. Պլակատներ.

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0308218

№ 15